

Ziberburujabetzarako oinarri sozio-teknologikoak

Azken hamarkadatan hainbat fenomeno azkartu dira: globalizazioa, prekarizazio globala, demokraziaren pribatizazioa, erregai fosilen agortzea, klima aldaketa, zaintzaren krisia... Guzti horren erdian teknologiaren garapen izugarriak jauzi kualitatibo bat eman du azken mendean. Horrek hainbat kezka piztu ditu dagoeneko mundu luze zabalean: nora garamatza digitalizazioak? Ze aldaketa ekarriko ditu demokraziara eta bere materializaziora? Lana eta hezkuntzaren esparruak aldatuko ote ditu? Digitalizazioak zer ondorio izango ditu iraunkortasunaren aldetik? Gizakiaren harremantzeko moldean aldaketa bortitz baten aurrean ote gaude? Finean, gizateria aldatuko duen garaiko jauzi baten aurrean ote gaude?

Manifestu hau plazaratzen dugunok uste dugu erronka digitala XXI. mendeko erronka nagusietako bat dela. Baina ez gara teknofiloak, ezta teknofoboak ere. Teknologia elite finantzieroen alde erabili daitekeela uste dugu, baina baita jendartearen zerbitzura egon daitekeela ere. Auzia oso konplexua da, eta gutxienez, lau esparruetan eragiten du: demokraziaren esparruan, lanean, hezkuntzan eta gizakian berarengan.

Demokrazia digitala

Digitalizazioak botere politikoaren saretze, lan egiteko modu, gobernugintza eta erakunde lokal zein pribatuen nolakotasunean eragina izan du, gizartearen egitura bera aldatuz. Teknologiak merkatuan zein herritartasun kudeaketan zerbitzu efiziente eta gertukoak ekarri ditu, baina aldi berean, datuen pilaketan oinarritutako kapitalismo globala indartu dute, egitura digitalak pribatizatu.

Teknologia berriek, eta arrakala digitalak, batez ere, gizartearen eta egungo demokrazia eta herritartasun ereduetan dute inpaktua, herritar eskubidedun erabakitzaile izateko baldintza bilakatu baita. Beraz, baliabide eta zerbitzu digitalak komunak izatea ezinbestekoa da: merkatuen zerbitzura baino, jendartearen zerbitzura egongo den teknologia izanik.

Lana eta robotizazioaren gaineko hausnarketa

Azken urteetan, kapitalak mozkinak handitzeko diru publikoarekin gidatutako digitalizazioa azkartu du, monopolio teknologikoa indartuz, plataforma kapitalismoa hedatuz, lanpostuen galera eta lan baldintzen kaskartzea areagotuz, langileen gaineko kontrola zorrotzuz, arrisku psikosozialak biderkatuz... Hori gutxi balitz, Industria 4.0 egitasmoak arlo erreproduktiboa edo zaintza itzalean utzi du, automatizazioa eremu produktibora soilik bideratuz. Alor honetan ere, tresna eta prozesu horiek bizitza duin eta kolektiboen mesedetan jarri behar lirartekeela uste dugu, robotizazioa zaintza lanen eremura ere zabalduz, automatizazioa lan orduen murrizketekin uztartuz.

Hezkuntzaren digitalizazioa

XX. mende amaieratik sakoneko eraldaketa batean murgildurik dago hezkuntza, bi ardatzen gainean: konpetentzia eta gaitasunetan hezteak. Digitalizazioa eskoletara iritsi da eta eredu zaharraren pilareak kolokan jarri dira, IKTen garapen eta zabalpenekin. Edukien transmisioa hankaz gora jartzeaz gain, ingurunearekin harremantzeko bide eta lengoaiak berriak ekarri ditu horrek, gazteen garapen kognitiboan eta heldutasun prozesuan oraino ebaluatzen zailak diren ondorioekin. Hezkuntzaren esfera digitala orokortu eta kezka berriak suertatu dira, adibidez, ingurune digitalaren subjektuari eta hezkuntzarako eskubidea bermatzeari dagokionean. Digitalizazioak erronka zaharrei erantzuteko galdera berriak planteatzen ditu hezkuntzan ere.

Humanitate digitalak

Konputazio teknologien eta humanitateen diziplinen arteko gurutzaketa du humanitate digitalak oinarri. Modako terminoa izan arren, korporazio erraldoiek erabilia, Euskal Herritik eginda eta pentsatua izango den kontzeptuak posibilitate handiak dituela iruditzen zaigu. Auzi honek sakon interpelutzen gaitu: zer suposatzen du ezagutza, sorkuntza eta kultura baliabide eta ahalmen teknologiko berri eta aldakorretatik pentsatzeak? Zer inplikazio ditu subjektibitate prozesuetan? Zer inplikazio memoria, historia, ondarea, hizkuntza, hezkuntza eta ikerketa esparruetan? Galdera deserrosoak egiten bultzatzen gaituen eremu zabal honek azpiegitura teknologiko eta energetikoaz, ikerketa eta ezagutzaren muga eta zerumuga etikoaz, sorkuntza eta sortzaileez, informazioa gorde eta interpretatzeko erabileraz, eta beste hainbat erronkez pentsatzera eramaten gaitu.

Zer egin?

Lau esparru hauek kontuan hartuz, egitasmo honekin auzi honen erronka mahaigaineratu eta eztabaida irekitzea da gure helburua. Subiranotasunean eta demokrazia erradikalean oinarritutako gizarte baten zerbitzura dagoen teknologia batean pentsatu nahi dugu. Izan ere, teknologia ez da neutrala, noren eskutan dagoen eta noren mesedetan jarri den badakigu, baina ez dugu uko egiten prozesu hau gure alde jartzeari, bizitza duina helburu duen jendarte baten alde borrokatzeko. Beraz, kapitalismo digitalaren aurrean alternatiba bat pentsatu eta irekitzeko deia egiten dugu, alegia, eztabaidaren gako nagusiak aztertu, mahaigaineratu eta ekintzarako proposamenak egingo dituen sare bat artikulatzeko gonbita egiten dizuegu.

Manifestu hau abiapuntu bat baino ez da.